

СТАТТЯ НОМЕРА

УДК 355.2(477)

В. В. Сокурєнко**ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ ОБОРОНИ УКРАЇНИ:
СУЧАСНИЙ СТАН ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ**

Проаналізовано сутність поняття «державна політика у сфері оборони», визначено її мету, завдання та принципи організації. Здійснено відмежування змісту термінів «державна політика у сфері оборони» та «воєнна політика держави». Визначено основні проблеми розбудови сфери оборони України та напрями її удосконалення. Обґрунтовано доцільність розробки та ухвалення Концепції розвитку сфери національної оборони України.

Ключові слова: оборона, державна політика, воєнна політика, державне управління, обороноздатність.

Постановка проблеми. Конституція України визнає найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки, оборону країни [1, ч. 1 ст. 17]. Підкреслимо, що забезпечення національної безпеки, оборони, суверенітету і територіальної цілісності країни є одним із пріоритетних напрямів державної політики, яка досягається з використанням усіх сил, засобів, ресурсів держави.

У складних умовах сьогодення, викликаних збройною агресією на сході нашої держави, посиленням терористичних загроз, безумовно, актуальним постає питання про розбудову національного сектора оборони, приведення його до найкращих світових стандартів.

Згідно з положеннями Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» одним із першочергових кроків у діяльності держави є реформа системи національної безпеки та оборони. Головна мета цих реформ – підвищення обороноздатності держави, реформування Збройних сил України та інших військових формувань України відповідно до сучасних вимог та з урахуванням досвіду, набутого в ході антитерористичної операції, а також розвиток оборонно-промислового комплексу для максимального задоволення потреб армії [2]. Серед головних заходів реалізації реформи системи національної безпеки та оборони слід виділити функціональну оптимізацію (скорочення дублюючих і зайвих структур), централізацію закупівель, оптимізацію системи логістичного забезпечення, оновлення доктринальних і концептуальних підходів до забезпечення національної безпеки, створення ефективної державної системи кризового реагування (мережі ситуаційних центрів центральних органів виконавчої влади) за провідної ролі Ради національної безпеки і оборони України тощо.

Усі зазначені питання й зумовлюють актуальність проведення наукового аналізу політики держави у сфері оборони, визначення її складових та напрямів реалізації.

Стан дослідження. Питанням, пов'язаним з реформуванням сектора оборони, та дослідженням основоположних засад державної політики у сфері оборони були свого часу присвячені праці В. А. Овчаренка, Т. А. Стукаліна, О. В. Устименка, О. В. Феденка [3–6] та інших фахівців. Разом з тим, вони не враховують останніх тенденцій розвитку сектора оборони України, що визначені керівництвом держави в умовах збройної агресії проти нашої країни та перебудови діяльності суб'єктів управління цією сферою відповідно до Європейських стандартів. Це свідчить про своєчасність та доцільність цієї публікації.

Метою статті є проведення комплексного дослідження сучасної політики України у сфері оборони, її змісту, мети, принципів, а також визначення пріоритетних напрямів її вдосконалення.

Виклад основного матеріалу. На початку дослідження проаналізуємо зміст основних категорій, що будуть використовуватися надалі. Термін «політика» походить від давньогрецького «politike» та означає «державна діяльність». Таким чином, будь-яку політику держави потрібно розглядати як діяльність із забезпечення управління відповідними процесами в суспільстві. У сучасній політології політику визначають як галузь цілеспрямованих відносин між соціальними групами з приводу використання інститутів публічної влади для реалізації їх суспільно значущих запитів і потреб [7]. У цьому контексті слушно видається думка О. М. Бандурки, який стверджує, що політика прямо або побічно пов'язана з організацією і функціонуванням державної влади, із засобами і методами діяльності держави. Звідси випливає важливий висновок про те, що терміни «політика» і «політика держави» співвідносяться як «загальне» і «особливе», оскільки політика держави – це і є політика стосовно конкретно-історичних умов життя й організації суспільства [8, с. 31]. На погляд В. Д. Попова, державна політика – комплекс політичних, правових, економічних, соціально-культурних й організаційних заходів держави, спрямований на забезпечення конституційного права громадян [9, с. 38]. В. Ф. Халіпов констатує, що державна політика – це лінія, курс, визначення цілей, завдань і сама діяльність, спрямована на їх реалізацію, яка здійснюється державою та її центральними органами й органами на місцях, у країні й закордоном [10].

Таким чином, узагальнюючи наукові підходи до теоретичного визначення поняття «державна політика», вважаємо, що його можна розглядати в кількох значеннях:

- 1) державна політика як транспарентний процес ухвалення політичних та управлінських рішень;
- 2) державна політика як цілеспрямований вплив, що здійснюється структурами публічної влади. Таке значення державної політики найчастіше вживається в контексті реалізації публічного управління;

3) державна політика як нормативно-правова програма, що містить стратегічні напрями розвитку держави;

4) державна політика як визначений курс дії публічної влади. Таке значення може мати місце в контексті реалізації певної ідеології правлячого класу;

5) державна політика, сутністю якої є публічна діяльність. Остання розуміється як репрезентована в публічній сфері активність політичних та неpolітичних діячів, які через взаємодію прагнуть реалізовувати власний інтерес. Публічною є діяльність держави, спрямована на задоволення запитів соціальних груп;

6) державна політика як механізм підтримання публічного порядку.

Таким чином, **державна політика** – це організована та цілеспрямована діяльність публічної адміністрації щодо вирішення суспільних проблем для досягнення й реалізації загальнозначущих напрямів розвитку суспільства або його окремих сфер шляхом використання правових, адміністративних, економічних методів впливу.

Державна політика як правова категорія характеризується такими ознаками:

- обов'язкова відповідність нормам законодавства;
- урахування та першочерговість інтересів громадян, суспільства та держави загалом, тобто обов'язок захищати та відстоювати інтереси всіх прошарків суспільства;
- забезпечення заходів примусу;
- реалізація правових методів;
- сукупність правових, економічних, соціальних, політичних заходів;
- один із видів публічної політики;
- реалізація публічної влади через відповідних суб'єктів публічної адміністрації;
- наявність адміністративних повноважень – легітимність ухвалення рішень та їх виконання за ієрархією, що забезпечується суспільно визнаними органами управління, тобто органами державної влади і громадського самоврядування;
- наділеність компетенцією в тій сфері, якої безпосередньо стосується державна політика;
- всеохопленість, тобто реалізація державної політики безпосередньо в усіх сферах суспільного життя (оборони, освіти, соціального забезпечення, екології тощо);
- упорядкованість і наступність – наявність системи розробки та ухвалення рішень, відстеження результатів, оцінка та коригування дій;
- унормованість декларування напрямів, етапів, завдань певного напрямку державного впливу на ту чи іншу сферу суспільного життя [11].

Процес розвитку державної політики включає в себе чотири основні етапи, що являють собою своєрідний «політичний цикл», який

складається з кількох послідовних і логічних дій: 1-й етап – визначення суспільних проблем і, відповідно, напрямів політики (ініціювання політики); 2-й етап – розроблення й легітимація державної політики (формування політики); 3-й етап – виконання й моніторинг державної політики (виконання політики); 4-й етап – оцінка та регулювання державної політики (оцінка політики).

Водночас слід акцентувати увагу на проблемі нормативної невизначеності поняття «державна політика у сфері оборони», адже на сучасному етапі державотворення законодавець жодним чином не задекларував правове розуміння цієї категорії, – у чинних нормативно-правових актах використовуються, здебільшого, поняття «воєнна політика» та «оборона України».

Воєнна політика визначається як діяльність суб'єктів забезпечення національної безпеки держави, пов'язана із запобіганням воєнним конфліктам, організацією та здійсненням військового будівництва і підготовкою Збройних сил України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, Державної спеціальної служби транспорту, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, правоохоронних органів спеціального призначення до збройного захисту національних інтересів [12].

Отже, ознаками що характеризують зміст воєнної політики України, є такі:

- 1) діяльність, пов'язана із запобіганням воєнним конфліктам;
- 2) організація та здійснення військового будівництва;
- 3) підготовка Збройних сил України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, Державної спеціальної служби транспорту, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, а також правоохоронних органів спеціального призначення до збройного захисту національних інтересів;
- 4) вирішення суперечностей між державами із застосуванням воєнної сили та всіх наявних воєнних інструментів, у разі неможливого вирішення воєнного конфлікту дипломатичним шляхом;
- 5) обов'язковість дотриманням норм національного та міжнародного права.

Оборона України відповідно до ст. 1 закону України «Про оборону України» [13] визначається як система політичних, економічних, соціальних, воєнних, наукових, науково-технічних, інформаційних, правових, організаційних, інших заходів держави щодо підготовки до збройного захисту та її захист у разі збройної агресії або збройного конфлікту. Обороноздатність держави – це здатність держави до захисту в разі збройної агресії або збройного конфлікту. Вона складається з матеріальних і духовних елементів та є сукупністю воєнного, економічного, соціального та морально-політичного потенціалу у сфері оборони й належних умов для його реалізації. Тобто на законодавчому рівні чітко визначено, що воєнний потенціал є складовою частиною оборони України.

Ознаками, що характеризують оборону України, є:

- 1) комплексна система заходів держави;
- 2) підготовка до збройного захисту та її захист;
- 3) відсіч збройної агресії або збройного конфлікту;
- 4) системне формування та реалізація воєнної, воєнно-економічної, військово-технічної та військово-промислової політики держави.

У цьому контексті, коли йдеться про державну політику у сфері оборони, насамперед необхідно зважати на те, що взаємобумовленість таких понять, як «оборона держави» та «воєнна політика», ґрунтується на кількох чинниках:

– *по-перше*, воєнна політика передбачає реалізацію системи заходів щодо запобігання воєнним конфліктам, водночас як політика у сфері оборони – реалізацію заходів держави щодо підготовки до збройного захисту та її захист;

– *по-друге*, воєнна політика передбачає вирішення воєнного конфлікту та відбиття збройної агресії, водночас як політика у сфері оборони, крім вищезазначеного, передбачає заходи превентивного характеру, що застосовуються державою для забезпечення власної обороноздатності в мирний час;

– *по-третє*, коло суб'єктів державної політики у сфері оборони є значно ширшим. Так, оборона України базується на готовності та здатності органів державної влади, усіх ланок Воєнної організації України, органів місцевого самоврядування, єдиної системи цивільного захисту, національної економіки до переведення, за необхідності, з мирного на воєнний стан та відсічі збройній агресії, ліквідації збройного конфлікту, а також готовності населення й території держави до оборони, водночас як суб'єктами воєнної політики є суб'єкти забезпечення національної безпеки держави щодо запобігання воєнним конфліктам, організації та здійснення військового будівництва і підготовки Збройних сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, а також правоохоронних органів спеціального призначення, Державної спеціальної служби транспорту України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, тобто військових формувань та органів спеціального призначення;

– *по-четверте*, фінансування потреб воєнної політики держави здійснюється за рахунок і в межах коштів, визначених законом України «Про Державний бюджет України», при цьому фінансування потреб національної оборони держави, крім коштів, передбачених законом України «Про Державний бюджет України», може здійснюватися додатково за рахунок благодійних пожертв фізичних та юридичних осіб у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

На підставі вищевикладеної загальної дефініції пропонуємо визначити **оборону України** як систему політичних, економічних, соціальних, воєнних, наукових, науково-технічних, інформаційних,

правових, організаційних, інших заходів держави щодо підготовки до збройного захисту та її захист у разі збройної агресії або збройного конфлікту з метою відстоювання національних інтересів України, забезпечення цілісності й недоторканності державних кордонів і суверенітету держави.

Державну політику у сфері оборони пропонуємо розуміти як цілеспрямовану, організовану діяльність публічної адміністрації, що реалізує свої повноваження шляхом застосування комплексу політичних, економічних, воєнних, соціальних, правових заходів щодо розроблення довгоцільових програм у сфері оборони з метою підвищення обороноздатності держави, забезпечення цілісності й недоторканності її території та кордонів.

Водночас **воєнна політика** – це невід’ємний елемент державної політики у сфері оборони, головною метою якої є підтримання міжнародної безпеки, запобігання локалізації та вирішення воєнних конфліктів, створення сприятливих умов для підготовки та організації військового захисту національних інтересів держави, захисту цілісності національних кордонів України, вирішення внутрішніх конфліктів і внутрішньої агресії.

Слід також підкреслити, що державна політика у сфері оборони, на нашу думку, має ґрунтуватися на таких інституціональних принципах:

1) оборонна достатність – усебічне задоволення потреб підготовки держави до збройного захисту національних інтересів з урахуванням поточного і прогнозованого характеру воєнно-політичної обстановки, економічних і фінансових можливостей держави та пріоритету прогресивного соціально-економічного розвитку України;

2) дотримання політики позаблоковості – врахування лише власних потужностей під час розбудови державної політики у сфері оборони відповідно до норм національного та міжнародного законодавства;

3) масштабність – захист від небезпек, що виникають при веденні військових дій або внаслідок цих дій. Захисту підлягає все населення України, а також іноземні громадяни та особи без громадянства, що перебувають на території країни;

4) організація та ведення оборони є обов’язковою функцією всіх суб’єктів публічної адміністрації, підприємств й організацій незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності, обов’язком кожного громадянина України;

5) плановість застосування сукупності заходів щодо підготовки до захисту населення, матеріальних і культурних цінностей від небезпек, що виникають при веденні військових дій або внаслідок цих дій. Ці заходи плануються завчасно, здійснюються, за можливості, у мирний час, нарощуються в загрозливий період і доводяться до необхідних обсягів з початком війни або збройних конфліктів;

6) диференційність – заходи оборони плануються та реалізуються диференційовано, з урахуванням неоднакової очікуваної інтенсивності

й вибіркості інтенсивності та вибіркості впливу можливого супротивника за територіями та об'єктами економіки, а також залежно від оборонного та економічного значення міст і організацій;

7) поєднання централізації та децентралізації оборони, що організовується з урахуванням поділу предметів відання і повноважень між усіма суб'єктами публічної адміністрації, поєднання централізації в управлінні заходами оборони зі збереженням за нижчестоящими рівнями необхідної самостійності [14].

Поряд з цим зазначимо, що, на жаль, сьогодні в оборонній галузі існує ціла низка проблем, на вирішення яких має бути спрямовано державну політику та докладено скоординованих зусиль усіх суб'єктів державного управління адміністративно-політичним будівництвом:

1) зростання взаємної залежності провідних держав в умовах глобалізації, посилення впливу провідних міжнародних корпорацій, загострення боротьби за природні ресурси, використання енергетичного чинника для досягнення політичних цілей;

2) зниження дієвості заходів, що застосовуються для запобігання та врегулювання криз і воєнних конфліктів провідними міжнародними організаціями;

3) посилення небезпеки неконтрольованого розповсюдження ядерної зброї, її носіїв, матеріалів для їх виробництва, технологій подвійного призначення;

4) поширення тероризму (у тому числі кібертероризму), піратства, організованої злочинності, нелегальної міграції, незаконної торгівлі зброєю та наркотиками, торгівлі людьми;

5) прискорення розвитку інформаційних технологій, збільшення спроможностей держав щодо проведення інформаційних та інформаційно-психологічних операцій, посилення чутливості суспільства до загибелі мирного населення та втрат особового складу військових формувань у воєнних конфліктах, ведення інформаційної війни;

6) недостатність підготовки військових кваліфікованих кадрів у сфері оборони;

7) відсутність сучасних приладів та матеріалів в оборонному комплексі та єдності технологічного ланцюга;

8) недостатня фінансова забезпеченість досліджуваної сфери;

9) недосконалість нормативно-правової бази та інституційного забезпечення сфери оборони держави тощо.

На підставі цього вважаємо, що для вирішення зазначених питань слід чітко визначити *пріоритетні напрями державної політики у сфері оборони* в сучасних умовах, зокрема:

1) забезпечення підготовки сучасної оборони до виконання властивих їй функцій в умовах можливих військових дій будь-якого масштабу і всіх форм можливих збройних конфліктів;

2) забезпечення функціонування оборони за принципом стратегічної мобільності, що передбачає поетапне нарощування заходів оборони за часом і територією залежно від рівня вищих загроз,

концентрацію сил і коштів у потрібний час і в потрібному місці, наявність мобільних резервів матеріально-технічних ресурсів для першочергового забезпечення постраждалого населення, а також мобільних технічно оснащених сил, що прикривають території, віднесені до груп з цивільної оборони, й організації, віднесені до категорій з цивільної оборони, а також цілі регіони;

3) залучення до захисту населення й територій від надзвичайних ситуацій природного й техногенного характеру в мирний час органів управління, сил і засобів оборони;

4) формування нормативної правової бази, що регламентує організацію та ведення оборони, фінансування та матеріально-технічне забезпечення заходів оборони;

5) удосконалення системи публічного адміністрування у сфері оборони, включаючи відновлення на всіх рівнях інституту керівників оборони, створення служб цивільної оборони та органів, спеціально уповноважених на вирішення завдань оборони, удосконалення та підтримання в готовності пунктів управління, розроблення на всіх рівнях планів оборони та мобілізаційних планів економіки щодо заходів оборони;

6) удосконалення сил і засобів у сфері оборони, включаючи реформування військ оборони, пошуково-рятувальної служби, створення системи моніторингу природних, техногенних і військових загроз та небезпек, забезпечення їх постійної готовності до оперативного реагування та ефективного проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт;

7) створення на центральному, регіональному й місцевому рівнях мобільних угруповань сил цивільного захисту;

8) активна співпраця із зарубіжними країнами у сфері оборони, включаючи підготовку, укладання та реалізацію двосторонніх і багатосторонніх договорів й угод з оборони, всебічне сприяння формуванню системи колективної безпеки зацікавлених сторін;

9) удосконалення системи управління підготовкою держави до збройного захисту національних інтересів на основі своєчасного виявлення, аналізу та наукового прогнозування воєнно-політичних ризиків, викликів і загрози застосування воєнної сили проти України;

10) удосконалення функцій, завдань військових формувань та органів спеціального призначення відповідно до принципу оборонної достатності, оптимізація їх кількісно-якісних параметрів;

11) ефективне застосування системи кадрового забезпечення централізованого типу, вдосконалення системи здійснення добору кадрів і комплектування військових формувань та органів спеціального призначення у ході їх професіоналізації;

12) підвищення ефективності військово-патріотичного виховання громадян України, забезпечення престижу військової служби, удосконалення системи життєзабезпечення Збройних сил України та інших військових формувань;

13) підвищення оперативних і бойових (спеціальних) можливостей Збройних сил України та інших військових формувань шляхом оснащення їх відновленими, модернізованими і новими системами озброєння, військової та спеціальної техніки, підтримання на належному рівні боєздатності, мобілізаційної та бойової готовності і т. ін.

Проведене дослідження дозволяє нам зробити певні **висновки та узагальнення**:

1. Державну політику у сфері оборони пропонуємо розуміти як цілеспрямовану, організовану діяльність публічної адміністрації, що реалізує свої повноваження шляхом застосування комплексу політичних, економічних, воєнних, соціальних, правових заходів щодо розроблення довгоцільових програм у сфері оборони з метою підвищення обороноздатності держави, забезпечення цілісності й недоторкваності її території та кордонів.

2. Поняття «воєнна політика держави» за змістом є значно вужчим за поняття «державна політика у сфері оборони». Ці два поняття співвідносяться як вид та рід відповідно. Розмежування воєнної політики та державної політики у сфері оборони полягає в наступному: по-перше, воєнна політика передбачає реалізацію системи заходів щодо запобігання воєнним конфліктам, а політика у сфері оборони – реалізацію заходів держави щодо підготовки до збройного захисту та її захист; по-друге, воєнна політика передбачає вирішення воєнного конфлікту та відбиття збройної агресії, натомість політика у сфері оборони, крім вищезазначеного, включає заходи превентивного характеру, що застосовує держава для забезпечення власної обороноздатності в мирний час; по-третє, коло суб'єктів державної політики у сфері оборони є значно ширшим; по-четверте, фінансування потреб воєнної політики держави здійснюється за рахунок і в межах коштів, визначених законом України «Про Державний бюджет України», при цьому фінансування потреб національної оборони держави, крім коштів, передбачених законом України «Про Державний бюджет України», може здійснюватися додатково за рахунок благодійних пожертв фізичних та юридичних осіб у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

3. Метою державної політики у сфері оборони є забезпечення захисту життя, здоров'я та майна громадян України, іноземців та осіб без громадянства, створення умов для реалізації юридичними особами своїх інтересів та належного їх функціонування, захисту території України, цілісності кордонів, суверенності, а також здійснення заходів щодо обороноздатності держави.

4. Завдання державної політики у сфері оборони можна визначити як систему правових, економічних, організаційних, політичних, захисних, інформаційних, науково-технічних, міжнародних обов'язкових до виконання настанов та вказівок, які затверджуються компетентними суб'єктами публічної адміністрації та спрямовані

на підготовку до захисту або захист у разі збройної агресії або збройного конфлікту.

5. На нашу думку, державна політика у сфері оборони вона виконує три найважливіші функції: оборонну – вирішення проблем збереження людських ресурсів і військово-економічного потенціалу країни; соціальну – забезпечення захисту та життєдіяльності населення, порятунків і надання допомоги постраждалим; економічну – збереження об'єктів, необхідних для стійкого функціонування економіки та виживання населення у воєнний час, захист матеріальних і культурних цінностей, зниження небезпеки утворення вторинних кіл ураження в умовах війни.

6. З метою вдосконалення змісту й напрямів реалізації державної політики у сфері оборони України доцільною є розробка та прийняття Концепції розвитку сфери національної оборони України. Цим нормативно-правовим актом мають бути визначені мета, цілі, завдання, напрями, принципи, пріоритетні напрями розвитку державної політики у сфері оборони, сфери та напрями взаємодії спеціальних суб'єктів держави щодо підвищення обороноздатності країни, питання контролю та нагляду в зазначеній сфері.

Перспективними напрямами подальших наукових досліджень слід визначити теоретичні та практичні аспекти стратегічного планування та цільового програмування оборонної сфери України.

Список використаних джерел: 1. Конституція України : від 28 черв. 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141. 2. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» : указ Президента України від 12 січ. 2015 р. № 5/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015> 3. Овчаренко В. А. Механізм державного управління національною безпекою : дис. ... д-ра наук по гос. упр. : 25.00.02 / Овчаренко Вячеслав Андреевич. – Донецьк, 2012. – 402 с. 4. Стукалін Т. А. Організаційно-правові засади у сфері оборони України в контексті сучасних ризиків та загроз [Електронний ресурс] / Т. А. Стукалін // Ефективність державного управління. – 2015. – Вип. 42. – С. 215–222. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2015_42_26 5. Устименко О. В. Проблеми взаємодії складових сектора безпеки і оборони України на тактичному рівні у ході першого етапу антитерористичної операції / Устименко О. В., Розумний О. Д., Храпач Г. С. // Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України ім. Івана Черняховського. – 2014. – № 3 (52). – С. 100–103. 6. Феденко О. В. Воєнна політика України: на шляху перетворень / Феденко О. В. // Військово-науковий вісник. – 2012. – Вип. 17. – С. 105–117. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnv_2012_17_12 7. Лисенко В. І. Адміністративно-правове регулювання співпраці із закордонними українцями : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Лисенко Вікторія Іванівна. – Київ, 20014. – 224 с. 8. Бандурка О. М. Управління в органах внутрішніх справ України : підручник / О. М. Бандурка. – Харків : Ун-т внутр. справ, 1998. – 394 с. 9. Информационная политика : учебник / Рос. акад. гос. службы при Президенте Российской Федерации ; под общ. ред. В. Д. Попова. – М. : Изд-во РАГС, 2003. – 463 с. – (Учебники Российской

академии государственной службы при Президенте РФ). 10. Халипов В. Ф. Власть. Политика. Государственная служба : словарь / В. Ф. Халипов, Е. В. Халипова. – М. : Луч, 1996. – 450 с. 11. Дем'янчук О. П. «Державна політика» та «публічна політика»: варіант перехідного періоду [Електронний ресурс] / О. П. Дем'янчук // Наукові записки / Національний університет «Києво-Могилянська академія». – 2000. – Т. 18 : Політичні науки. – С. 31–36. 12. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 вересня 2015 року «Про нову редакцію Воєнної доктрини України»: указ Президента України від 24 верес. 2015 р. № 555/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mil.gov.ua/diyalnist/reformi-ta-planuvannya-u-sferi-oboroni/voenna-doktrina.html>. 13. Про оборону України : закон України від 6 груд. 1991 р. № 1932-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12>. 14. Сокурєнко В. В. Теоретичне розуміння поняття «державна політика в сфері оборони в Україні» / В. В. Сокурєнко // Адміністративно-правове забезпечення діяльності публічної адміністрації : матеріали ІХ наук.-практ. семінару (Київ, 16 жовт. 2014 р.). – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2014. – С. 10–14.

Надійшла до редколегії 28.03.2016

Сокурєнко В. В. Государственная политика в сфере обороны Украины: современное состояние и направления развития

Проанализирована сущность понятия «государственная политика в сфере обороны», определены её цели, задачи и принципы организации. Проведено разграничение содержания терминов «государственная политика в сфере обороны» и «военная политика государства». Определены основные проблемы развития сферы обороны Украины и направления её совершенствования. Обоснована целесообразность разработки и принятия Концепции развития сферы национальной обороны Украины.

Ключевые слова: оборона, государственная политика, военная политика, государственное управление, обороноспособность.

Sokurenko V. V. State policy in the sphere of defense of Ukraine: current state and areas of development

The essence of the concept of «state policy in the sphere of defense» has been analyzed; its objectives, tasks and principles of the organization have been defined. The state policy in the sphere of defense the author suggests to understand as a purposeful, organized activities of public administration, which exercises its authorities through the use of the complex of political, economic, military, social and legal measures to develop long-term programs in the field of defense in order to improve the state's defense potential, to guarantee integrity and inviolability of its territory and borders.

It is indicated that the objective of the state policy in the sphere of defense is to ensure the protection of life, health and property of citizens of Ukraine, foreigners and stateless persons, to create conditions for legal entities in order to implement interests and the proper functioning of the protection in Ukraine, border integrity, sovereignty and the implementation of the measures for national defense potential.

The state policy in the sphere of defense performs three important functions: defensive – the solution of the problems of preservation of human resources and military and economic potential of the country; social – guaranteeing the protection and life-sustaining activities of the population, rescue and assistance to victims; economic – saving facilities required for the sustainable functioning of the economy and the population's survival during wartime, protecting material and cultural values, reducing the risk of secondary lesions in wartime.

A distinction of the terms' content of «state policy in the sphere of defense» and «military policy of the state» has been carried out. The main problems of Ukraine's defense sector development and the direction of its perfection have been determined. The expediency of the elaboration and adoption of the Concept of development of the sphere of national defense of Ukraine has been grounded. It is stressed that the above stated legal act should define the objectives, tasks, directions, principles, priorities of the state policy in the sphere of defense, the scope and directions of the interaction of special government entities to improve the defense potential of the country, issues of control and supervision in this area.

Keywords: defense, state policy, military policy, public administration, defense potential.

